

**Uwarunkowania i przesłanki dla prac
nad Strategią dla Rozwoju
Polski Południowej
w obszarze województwa
śląskiego i małopolskiego**

Spis treści:

1. Kontekst europejski

2. Strategie ponadregionalne w Polsce

3. Województwa małopolskie i śląskie jako spójny obszar intensywnego rozwoju społeczno-gospodarczego – makroregion Polski południowej

3.1. Potencjał gospodarczy i ludnościowy województw

3.2. Znaczenie geograficznej bliskości ośrodków metropolitalnych województwa małopolskiego i śląskiego oraz ich miejsce w policentrycznej metropolii sieciowej

3.3. Województwo małopolskie i śląskie jako spójny obszar koncentracji działalności gospodarczej

3.4. Potencjał województw małopolskiego i śląskiego w obszarze nauki oraz sektora B+R

4. Współpraca między województwem małopolskim i śląskim w świetle zapisów regionalnych dokumentów strategicznych i przestrzennych

1. Kontekst europejski

Podstawą koncepcji makroregionów i opracowywania dla nich osobnych dokumentów strategicznych jest założenie, iż wyodrębniony geograficznie obszar, ze względu na swoje specyficzne problemy, potencjały i wyzwania, powinien być traktowany w indywidualny sposób, adekwatny do jego geograficznych, społecznych i gospodarczych uwarunkowań. Celem strategii makroregionalnych jest koordynacja wspólnych przedsięwzięć dotyczących dużego terytorium i ukierunkowanych na wykorzystanie korzyści zintegrowanego i wielosektorowego podejścia do wspólnych działań strategicznych. Podkreśla się, iż koncepcja ta nie powinna ewoluować w stronę nowej formy instytucjonalnej (zasada „3 NOs” - no new institutions, no new money, no new legislation – żadnych nowych instytucji, żadnych nowych linii budżetowych, żadnych nowych przepisów¹). Strategie makroregionalne należy rozwijać opierając się na obecnie już funkcjonujących ramach instytucjonalno-prawnych, uwzględniając kluczową rolę władz lokalnych i regionalnych w procesie ich wdrażania.

We wnioskach z *Piątego raportu na temat spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej* Komisja Europejska wskazuje, iż „dalsze prace nad nowymi strategiami makroregionalnymi powinny bazować na skrupulatnym przeglądzie istniejących strategii oraz na dostępności środków. Strategie makroregionalne powinny stanowić zintegrowane instrumenty o silnej podstawie merytorycznej skoncentrowane na najważniejszych wyzwaniach i charakteryzujące się rozwiniętym wymiarem transnarodowym z zastrzeżeniem, że większość finansowania powinna pochodzić z krajowych i regionalnych programów współfinansowanych w ramach polityki spójności i z innych źródeł krajowych”. Obecnie w ramach UE funkcjonuje Strategia dla regionu Morza Bałtyckiego, w kwietniu br. zakończono prace i przyjęto Strategię dla regionu Dunaju. Mówi się również o możliwości podjęcia podobnych działań na rzecz strategii makroregionalnej dla Morza Północnego i Kanału La Manche, Łuku Atlantyckiego oraz Karpát.

2. Strategie ponadregionalne w Polsce

W Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego przyjętej przez Radę Ministrów 13 lipca 2010 r. oraz projekcie Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju odzwierciedlone zostały aktualne trendy związane z terytorialnym wymiarem polityki rozwoju realizowanym m.in. poprzez wyznaczanie obszarów funkcjonalno-przestrzennych, przekraczających podziały administracyjne, związanych z procesami gospodarczymi, społecznymi i przyrodniczymi celem efektywniejszego wykorzystania endogenicznych czynników rozwoju.

Obecnie w Polsce funkcjonuje jedna strategia makroregionalna – Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020. Dokument ten powstał na potrzeby przygotowania i wdrażania w perspektywie 2007-2013 Programu Rozwoju Polski Wschodniej, finansowanego z funduszy europejskich. W chwili obecnej trwają również prace nad Strategią Rozwoju Polski Zachodniej. *Obie Strategie będą strategiami ponadregionalnymi w myśl zapisów art. 14a ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju z dnia 6 grudnia 2006 r., definiującego tryb opracowania (przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego w konsultacji z jednostkami samorządu terytorialnego oraz partnerami społecznymi i gospodarczymi) i przyjęcia (przez Radę Ministrów w drodze uchwały) strategii ponadregionalnej.*

¹ Stanowisko Komisji Europejskiej cytowane m.in. w Opinii Komitetu Regionów „STRATEGIA DLA REGIONU DUNAJU”

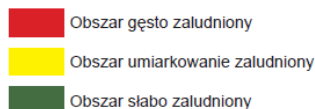
3. Województwa małopolskie i śląskie jako spójny obszar intensywnego rozwoju społeczno-gospodarczego – makroregion Polski południowej

Specyficzny charakter województwa małopolskiego oraz śląskiego, ich wzajemne powiązania społeczne, gospodarcze oraz przestrzenne, a także duży potencjał rozwojowy pozwalają na wskazanie tego obszaru jako szczególnego i ważnego makroregionu na terytorium Polski. Podejście to znalazło swoje odzwierciedlenie w podziale kraju na jednostki statystyczne typu NUTS, w ramach których województwa małopolskie i śląskie tworzą wspólnie na poziomie pierwszym (NUTS 1) Region Południowy. Pozwala to na prezentowanie i analizowanie potencjałów rozwojowych obydwu województw w kontekście znaczenia tego obszaru dla całego kraju. Dokonany poniżej przegląd dokumentów pokazuje nie tylko potencjały obu regionów, ale również pola, które mogą i powinny stać się podstawą ich współpracy i wspólnego rozwoju.

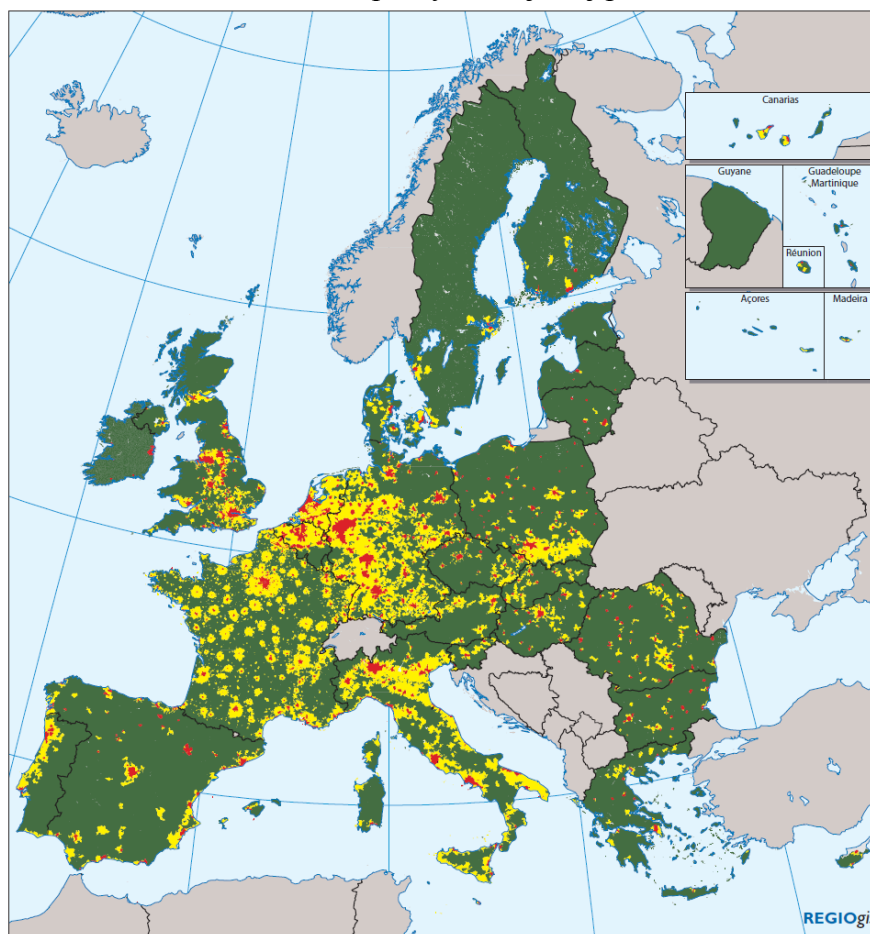
3.1. Potencjał gospodarczy i ludnościowy województw

Wspólny udział PKB województwa małopolskiego i śląskiego w PKB kraju w roku 2008 wynosił 20,6% (dla porównania - łączny udział pięciu województw Polski Wschodniej wyniósł 15,5 %). Liczba osób zamieszkujących ten obszar wynosi 7, 94 mln, co stanowi 20,8% ludności kraju i tym samym czyni Region Południowy najbardziej zaludnionym obszarem na poziomie NUTS 1. Obszar ten cechuje się także występowaniem dużych aglomeracji miejskich o znaczeniu krajowym i europejskim – Aglomeracji Górnośląskiej oraz Krakowskiej. Cechują się one wysokim wskaźnikiem urbanizacji co powoduje, iż jest to obszar o szczególnym znaczeniu z punktu widzenia kształtowania polityki miejskiej państwa.

1.40 Stopień urbanizacji

Piąty raport na temat spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, Komisja Europejska 2010

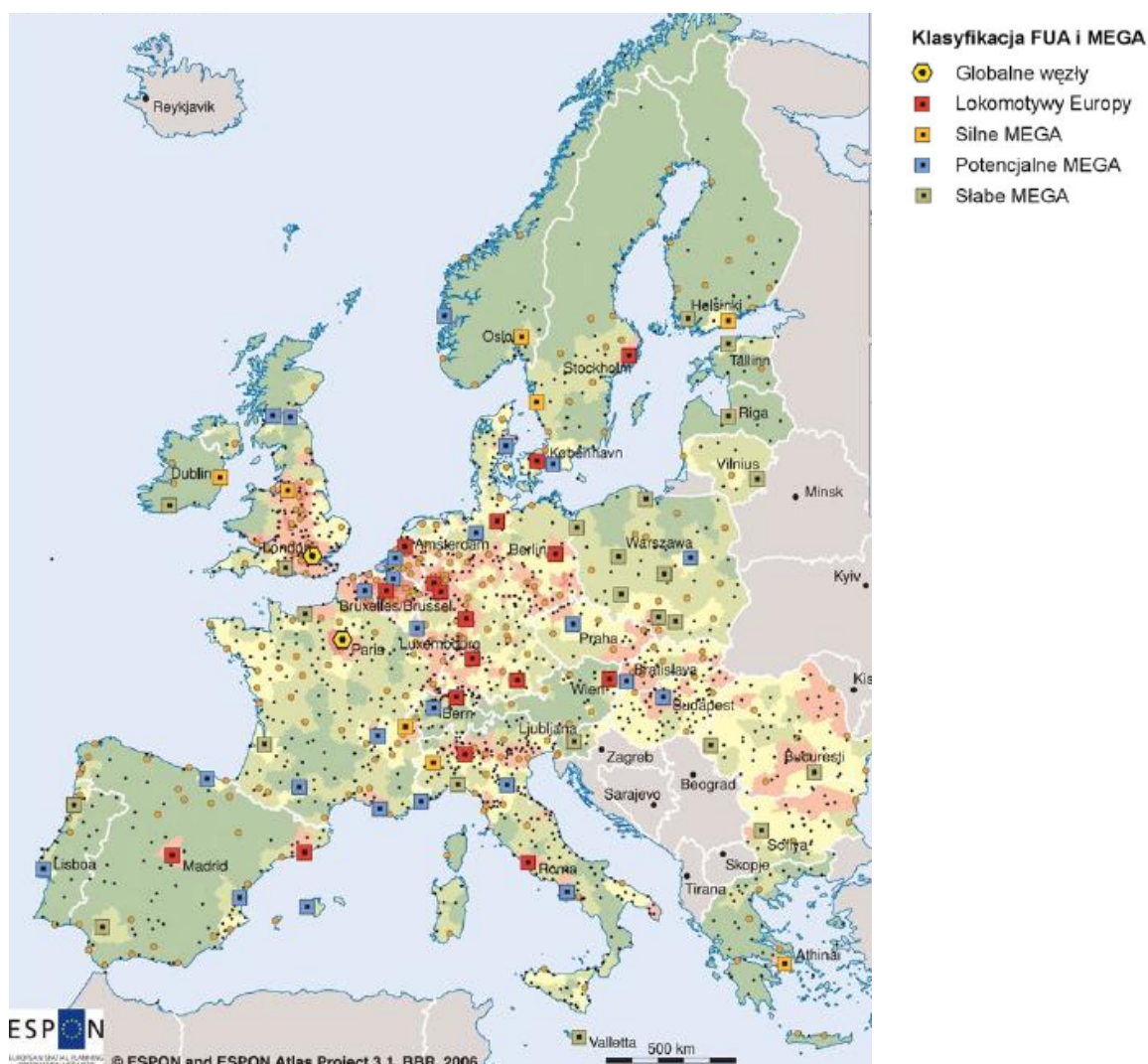
3.2. Znaczenie geograficznej bliskości ośrodków metropolitalnych województwa małopolskiego i śląskiego oraz ich miejsce w policentrycznej metropolii sieciowej

Jedną z przesłanek przemawiających za współpracą województwa małopolskiego i śląskiego jest niezwykle korzystne wzajemne położenie ich ośrodków metropolitalnych. Umożliwia to wzmocnienie i rozwinięcie - na większą niż w innych układach skalę - powiązań funkcjonalnych w obszarze funkcji gospodarczych, B+R, społecznych, edukacyjnych, kulturalnych.

3.2.1. Obszary metropolitalne obydwu województw z perspektywy europejskiej

Obszary metropolitalne obydwu województw są w wynikach badań ESPON odzwierciedlone na mapie Europy jako słabe MEGA. W klasyfikacji oznacza to, iż znajdują się one w regionach, gdzie restrukturyzacja gospodarcza i zmiana profilu dałyby szansę na zwiększenie perspektyw wzrostu i usprawnienie funkcjonalnych połączeń w ramach szerszych sieci.

Obszary miejskie w Europie

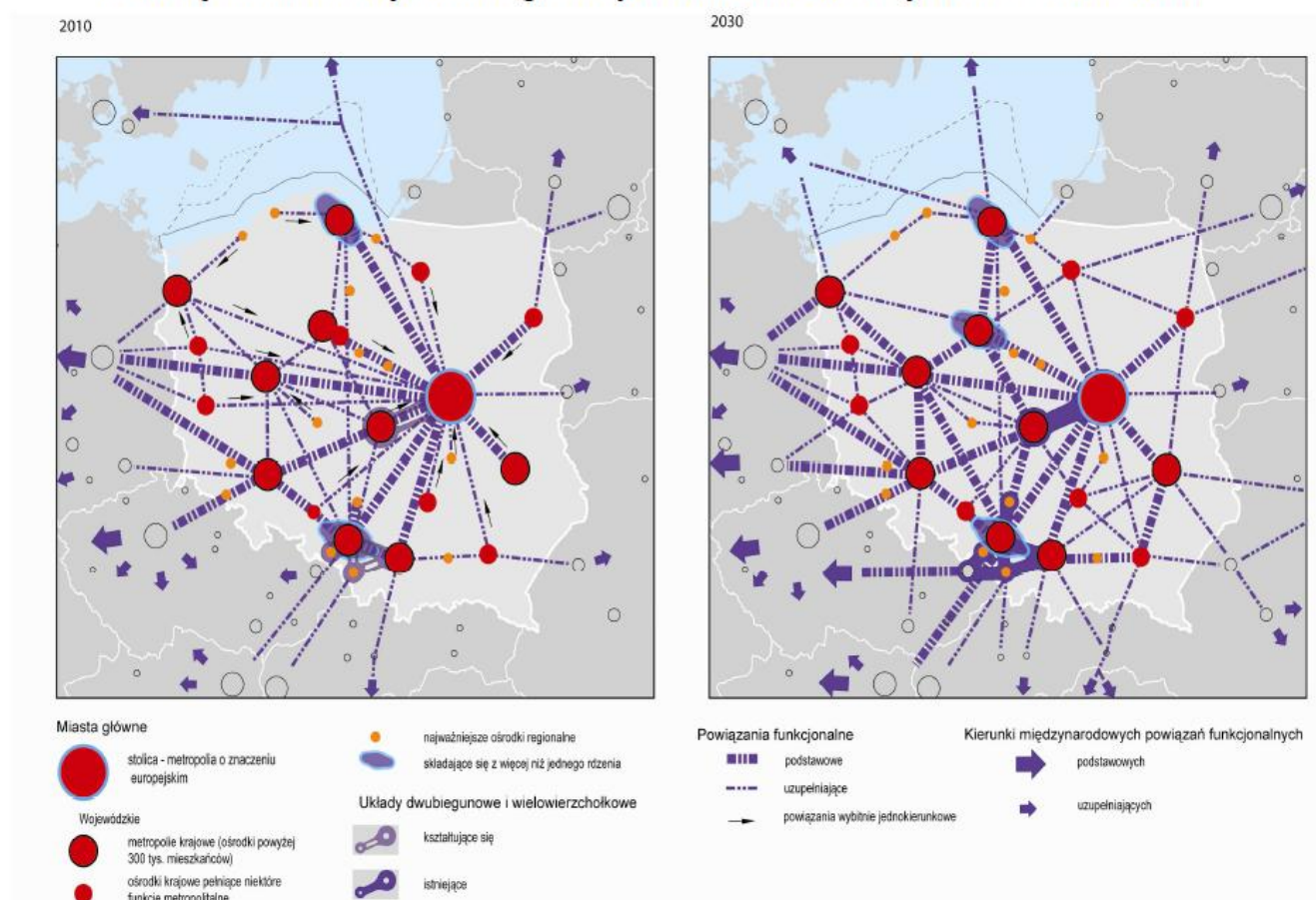

3.2.2. Krakowski Obszar Metropolitalny i Aglomeracja Górnośląska jako najbliższe położone ośrodki metropolitalne w ramach policentrycznej metropolii sieciowej

W dokumentach szczebla krajowego zakłada się, iż koncentracja potencjału rozwojowego, w tym gospodarczego w najbliższych latach odbywać się będzie w policentrycznej metropolii sieciowej, ukształtowanej na bazie dużych ośrodków miejskich. Policentryczna metropolia sieciowa określona została jako „współzależny, otwarty układ sieciowy obszarów funkcjonalnych najważniejszych polskich miast, które są zintegrowane w przestrzeni krajowej i międzynarodowej za pomocą wielokierunkowych silnych powiązań funkcjonalnych (...)”. **Aglomeracja Górnośląska oraz Kraków, obok innych polskich metropolii, stanowią rdzeń metropolii sieciowej – jako metropolie najbliższe sobie geograficznie.**

Należy podkreślić, iż w obrębie policentrycznej metropolii sieciowej tworzone są silne układy dwubiegunowe i wielowierzchołkowe, do których należy m.in. układ Kraków – Częstochowa – Aglomeracja Górnośląska – Bielsko-Biała – Rybnik – Ostrawa (w Republice Czeskiej). Układy te – dzięki intensyfikacji współpracy oraz zapewnieniu synergii powiązań – mogą odgrywać znaczącą rolę w procesach gospodarczych Polski i Europy.

Powiązania funkcjonalne głównych ośrodków miejskich 2010 i 2030

Projekt Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego 2011

Kierunki integracji polskiej przestrzeni 2010 i 2030

2010

Miasta główne

stolica - metropolia o znaczeniu europejskim

Województwie
metropolie krajowe (ośrodki powyżej 300 tys. mieszkańców)

ośrodki krajowe pełniące niektóre funkcje metropolitalne

najważniejsze ośrodki regionalne składające się z więcej niż jednego rdzenia

Układy dwubiegunowe i wielowierzchołkowe

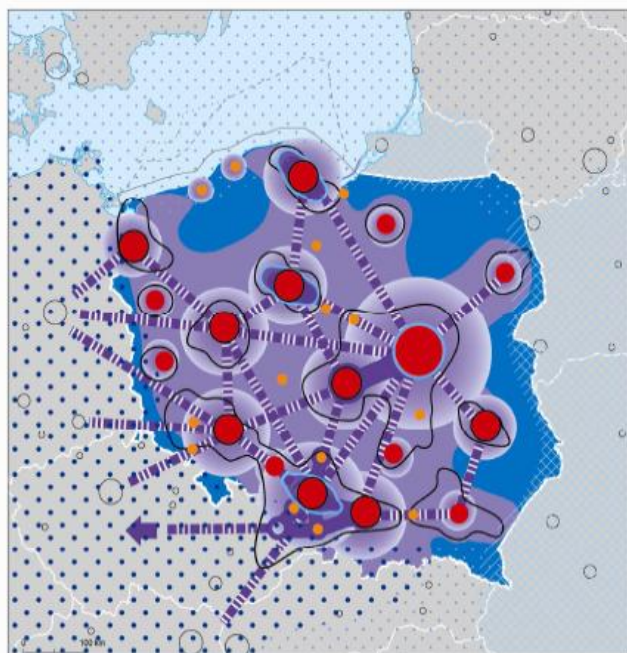

kształtujące się

istniejące

2030

Podstawowe powiązania funkcjonalne

Obszary

integracji funkcjonalnej węzłów i otoczenia, sprzyjające rozprzestrzenianiu się procesów rozwojowych

integracji funkcjonalnej pomiędzy węzłami metropolii sieciowej

koncentracji działalności gospodarczej

wymagające szczególnego wsparcia ze strony polityki regionalnej

Zewnętrzna integracja funkcjonalna

intensywna

umiarkowana

uwarunkowana politycznie

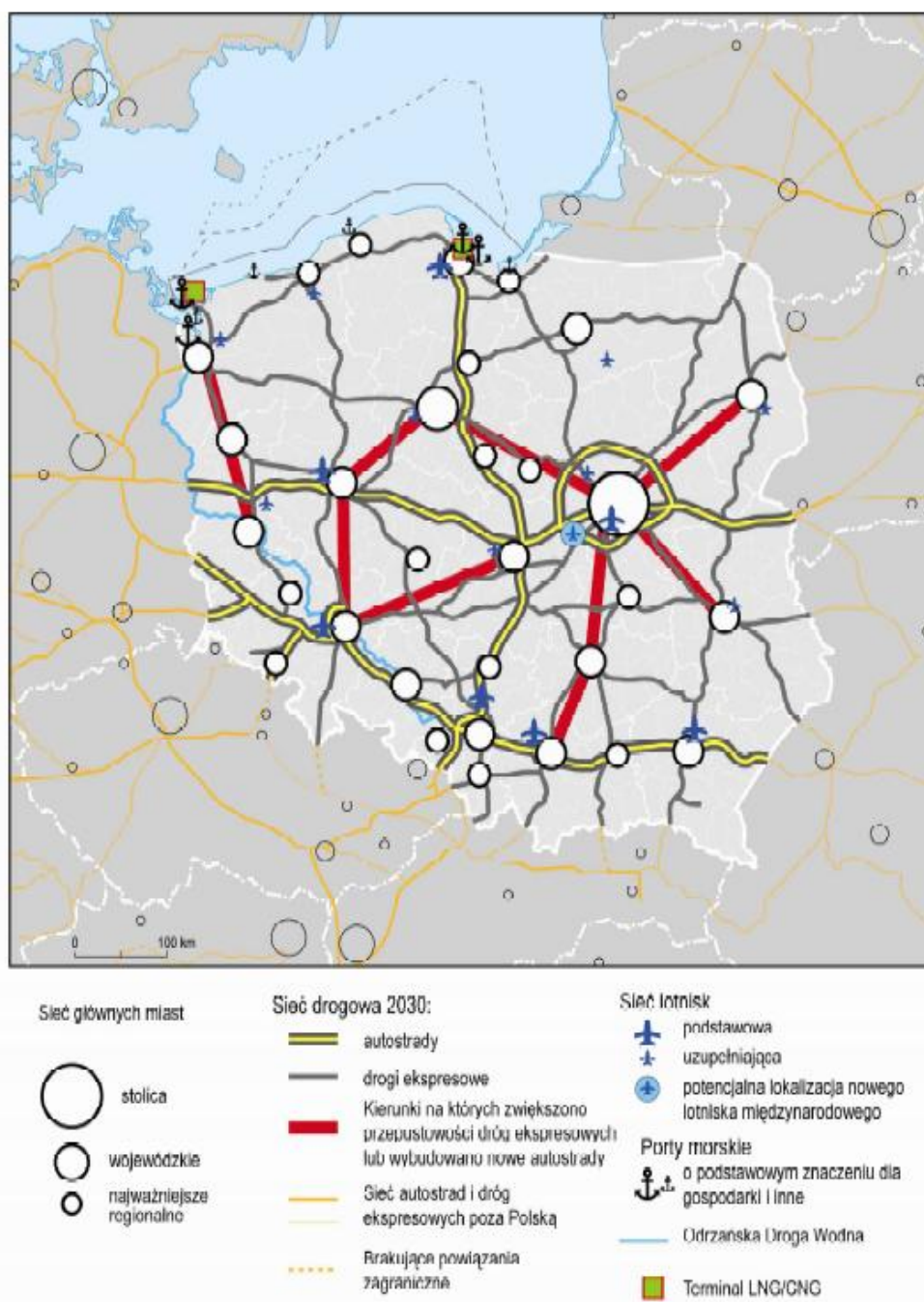
Projekt koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju 2030, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego 2011

3.2.3. Intensywność połączeń komunikacyjnych pomiędzy województwami oraz ich dostępność zewnętrzna w kontekście możliwości rozwojowych

Województwa małopolskie i śląskie są dobrze skomunikowane m.in. poprzez połączenie autostradą A4 oraz linią kolejową E30, które leżą wzdłuż transeuropejskiego korytarza relacji Berlin – Wrocław – Katowice – Kraków – Kijów.

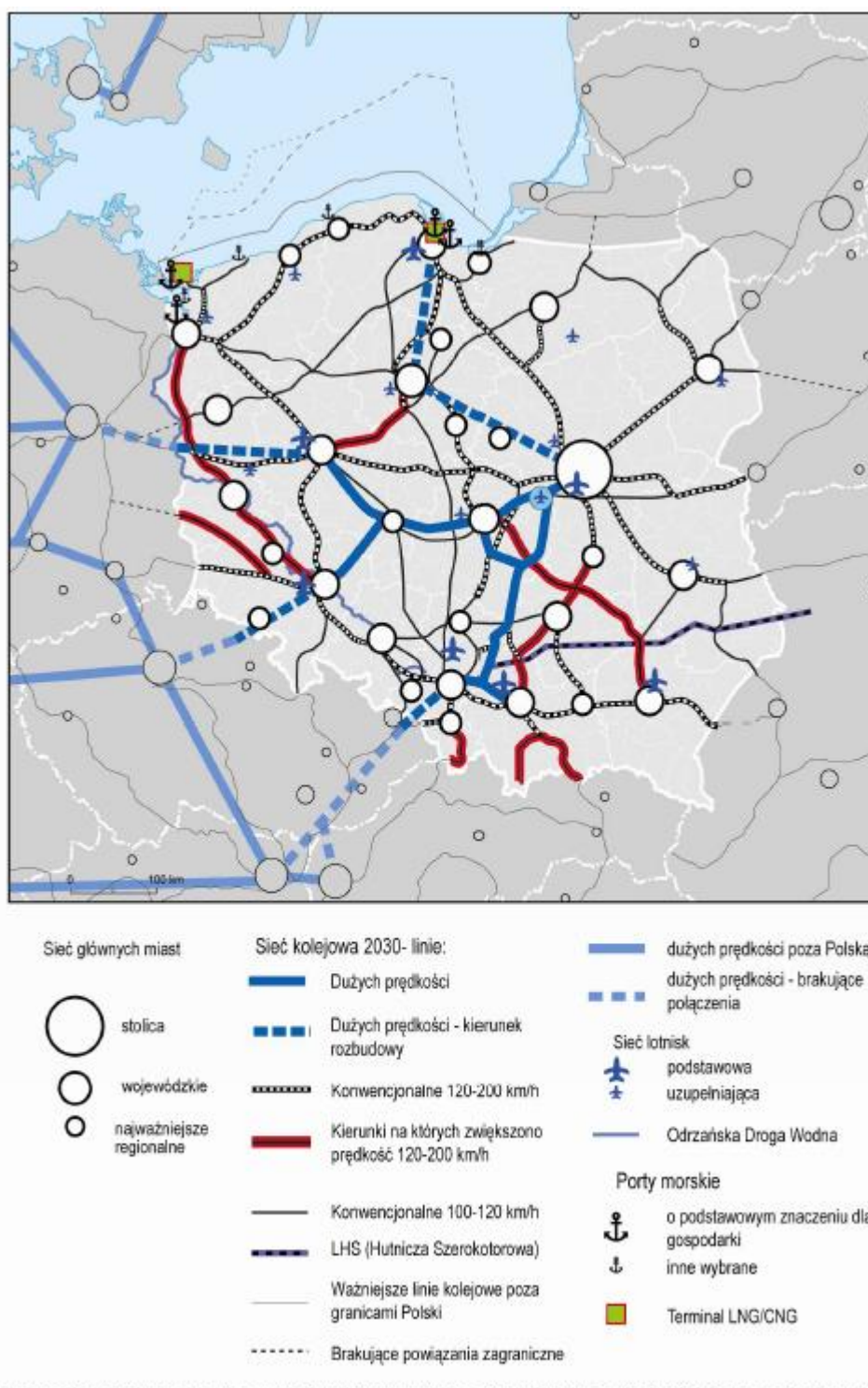
Zgodnie z zapisami dokumentów prognostycznych szczebla krajowego jednym z kierunków działań w ciągu najbliższych lat będzie poprawa wzajemnej dostępności głównych ośrodków miejskich, w tym poprawa dostępności w obrębie wspomnianych układów bipolarnych i wielowierzchołkowych – np. Aglomeracja Górnośląska – Kraków – Częstochowa – Bielsko Biała.

Podstawowe elementy sieci drogowej 2030, lotniska, porty morskie

Projekt Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego 2011

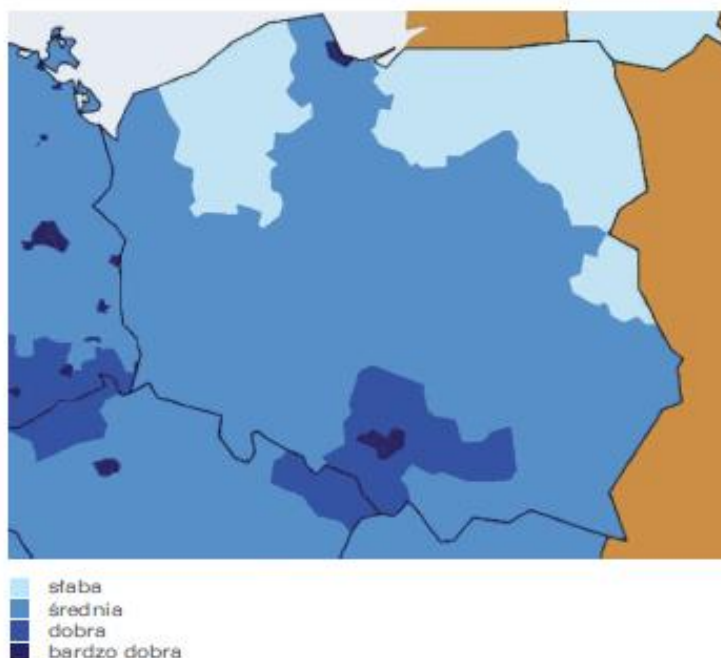
Podstawowe elementy sieci kolejowej 2030, lotniska, porty morskie

Projekt Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego 2011

W powyższym kontekście warto też wskazać, że już dziś obydwie województwa charakteryzują się wysoką na tle kraju dostępnością transportu kolejowego:

Dostępność obszarów Polski dla transportu kolejowego, mierzona gęstością linii kolejowych

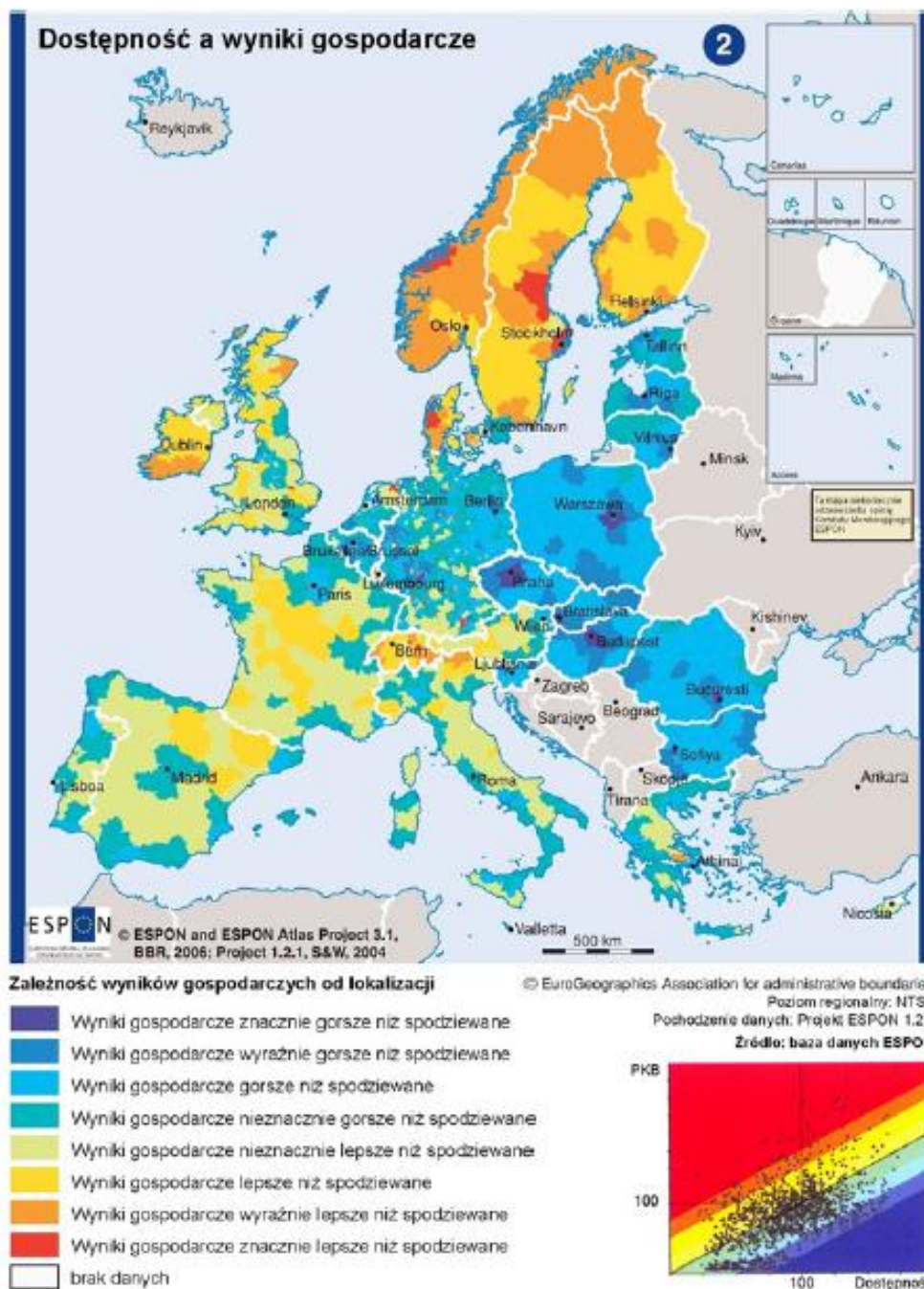

Baza danych ESPON, 2006

Przez obszar województw przebiega III oraz VI transeuropejski korytarz transportowy, który nie tylko wspomaga komunikację wewnętrzną pomiędzy województwami, ale również otwiera je komunikacyjnie na zewnątrz. Elementem dostępności zewnętrznej oprócz wspomnianych już kolei oraz dróg są również lotniska w Krakowie Balicach oraz MPL „Katowice” w Pyrzowicach, znajdujące się kolejno na 2. i 3. miejscu w kraju pod względem procentowego udziału w liczbie obsługiwanych pasażerów – łączny udział w roku 2010 osiągnął ponad 25%².

Jak pokazują badania ESPON – tak wysoka dostępność Polski południowej nie przekłada się jednak na poziom wyników gospodarczych, które w tym przypadku są znacznie gorsze niż spodziewane.

² Dane Urzędu Lotnictwa Cywilnego, 2011.

Atlas ESPON. Struktura terytorium Europy, 2006

3.3. Województwo małopolskie i śląskie jako spójny obszar koncentracji działalności gospodarczej

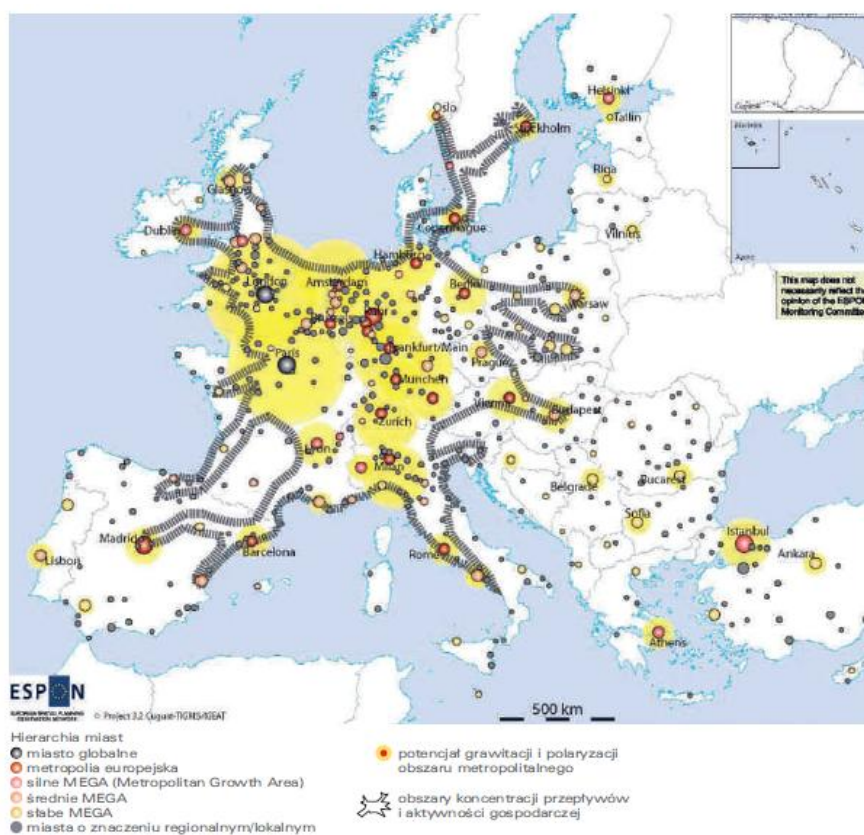
Odniesienia do terytorium Polski południowej, jako obszaru koncentracji działalności gospodarczej z perspektywami spójnego rozwoju w ciągu najbliższych lat, znajdują się w wynikach badań i dokumentach strategicznych na poziomie europejskim i krajowym. Analizy te wskazują również na szanse i zagrożenia rozwojowe dla tego obszaru.

3.3.1. Województwo małopolskie i śląskie w korytarzu łączącym Polskę z europejskim biegunem wzrostu

Wyniki badań programu ESPON wskazują, iż do 2030 roku znacząca koncentracja działalności ekonomicznej skupiona będzie w tzw. **pentagonie**, rozumianym jako obszar między Londynem, Paryżem, Mediolanem, Monachium i Hamburgiem. Powiązanie Polski z europejskim centrum gospodarczym stanowić będą dwa korytarze „wysokiej aktywności”, za które uznaje się korytarz Warszawa – Poznań – Łódź oraz korytarz Wrocław – Aglomeracja Górnośląska – Kraków. Badacze ESPON zwracają jednak uwagę na ryzyko osłabienia polskich metropolii w najbliższych latach, spowodowane zaostreniem konkurencji oraz ograniczeniem dostępności do środków UE i skierowanie ich w większym stopniu na obszary związane z sektorem B+R, edukacją oraz budową potencjału ICT. Aby przeciwdziałać marginalizacji polskich metropolii i zapobiec wyłączeniu z obszaru współpracy w ramach pentagonu, należy – jak zostało to wskazane w Raporcie Polska 2030 – zintensyfikować inwestowanie w konkurencyjność oraz potencjał największych miast.

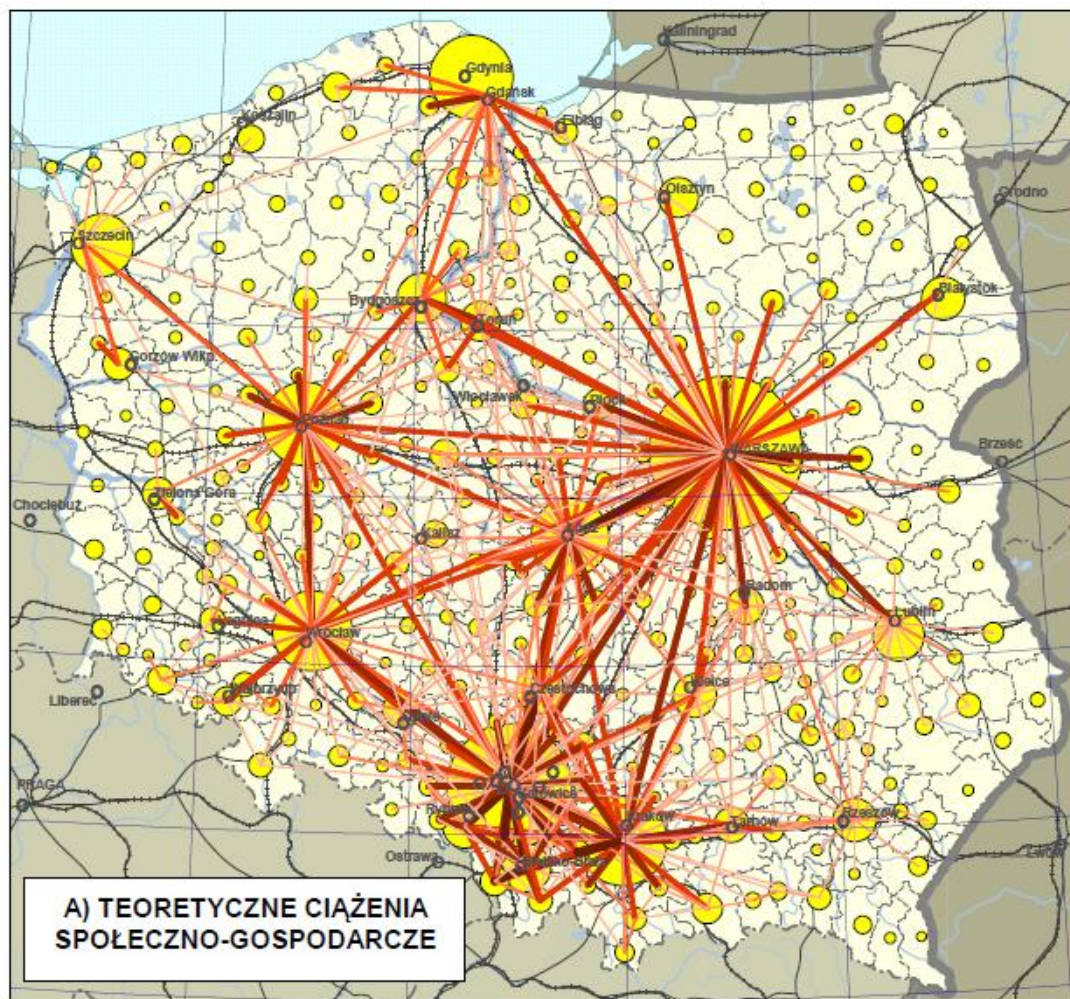
W tym kontekście Raport Polska 2030 zwraca również uwagę, iż pozycja polskich metropolii zależeć będzie od – stojącej obecnie na niskim poziomie – ich wzajemnej współpracy, tak w zakresie działań podejmowanych przez samorząd terytorialny jak i sektor prywatny (wymiana doświadczeń z dziedziny zarządzania publicznego, wykorzystywanie komplementarności funkcji, współdziałanie instytucji naukowych).

Struktura przestrzenna i hierarchia miast w Europie w 2030 r. – scenariusz kontynuacji trendu

3.3.2. Powiązania województwa małopolskiego i śląskiego w świetle siły i kierunków ciążen społeczno-gospodarczych oraz wzajemnych oddziaływań na rozwój.

Zawarta w projekcie koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 mapa, obrazująca siłę i kierunki ciążen społeczno-gospodarczych, wskazuje na silne i liczne wzajemne powiązania obu województw.

Projekt koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego 2011.

W badaniach, przeprowadzonych na szczeblu regionalnym w zakresie identyfikacji i delimitacji obszarów funkcjonalnych, podkreśla się duże znaczenie obszarów metropolitalnych województwa małopolskiego i śląskiego dla dyfuzji procesów rozwojowych. Wskazuje się również na wzajemne oddziaływanie dwóch ośrodków metropolitalnych, które w przyszłości będzie odgrywać kluczową rolę w kształtowaniu przestrzeni makroregionu i kraju³.

³ Badanie funkcji, potencjału oraz trendów rozwojowych miast w województwie małopolskim. Badanie pod kierunkiem prof. dr hab. B. Domańskiego oraz dr hab. Aleksandra Noworóla, prof. UJ wykonanego na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego w ramach Małopolskiego Obserwatorium Polityki Rozwoju, Kraków 2010.

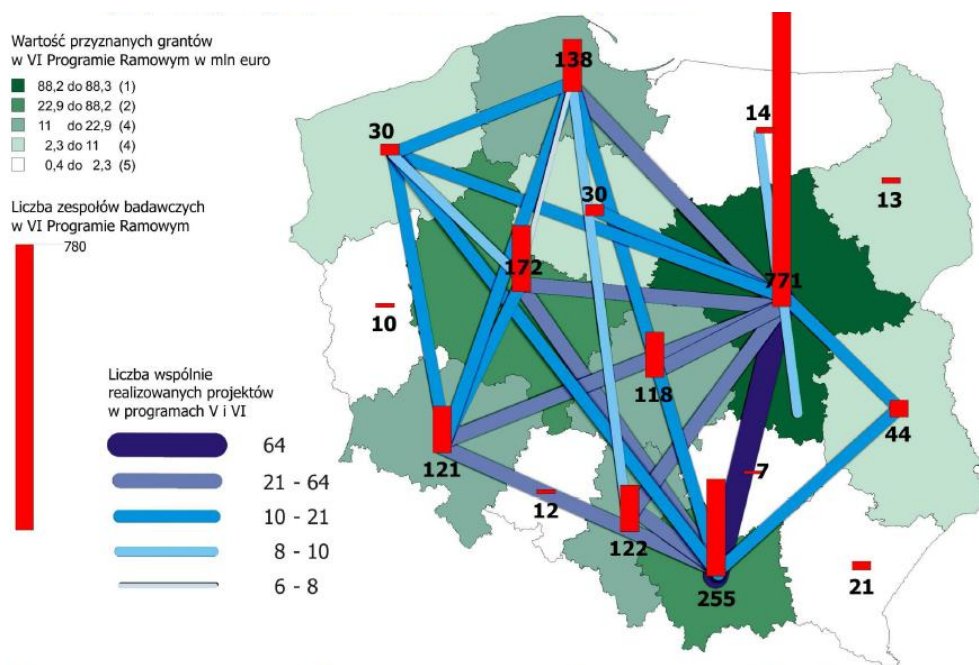
3.4. Potencjał województw małopolskiego i śląskiego w obszarze nauki oraz sektora B+R

Jednym ze szczególnych pól współpracy powinien być szeroko rozumiany obszar związany z rozwojem kapitału intelektualnego, w tym nauki oraz sektora B+R, a więc obszarów dających szansę na podniesienie poziomu konkurencyjności wobec innych metropolii w Polsce i w Europie.

Udział obu województw w krajowych nakładach na działalność badawczo-rozwojową wyniósł w 2008 r. 20,7%. Podobnie kształtuje się odsetek zatrudnienia w działalności badawczo-rozwojowej w EPC⁴, który w 2008 r. wyniósł 19,2 % (Polska=100%). Biorąc pod uwagę te dane na poziomie NUTS 1, większy udział we wskazanych wskaźnikach ma tylko Region Centralny, obejmujący województwa łódzkie i mazowieckie, którego pozycja wynika bezpośrednio z potencjału Warszawy, stanowiącej centrum naukowego kraju.

Niewielka różnica dzieli Regiony Centralny i Południowy pod względem zgłoszonych wynalazków – odpowiednio 821 i 632 (następny Region Północno-Zachodni 414) oraz udzielonych patentów: 454 i 415 (trzeci jest Region Południowo-Zachodni – 204) w roku 2009. Zwłaszcza te ostatnie dane wskazują na silny potencjał naukowo – wdrożeniowy województwa małopolskiego i śląskiego. Województwa te wysoko plasują się również w rankingu uczestnictwa polskich zespołów badawczych w VI Programie Ramowym Wspólnoty Europejskiej, choć tutaj województwo mazowieckie wraz z Warszawą wydaje się bezkonkurencyjne.

Uczestnictwo polskich zespołów badawczych w VI Programie Ramowym Wspólnoty Europejskiej (liczba zespołów badawczych oraz wartość przyznanych grantów w mln euro) wg województw

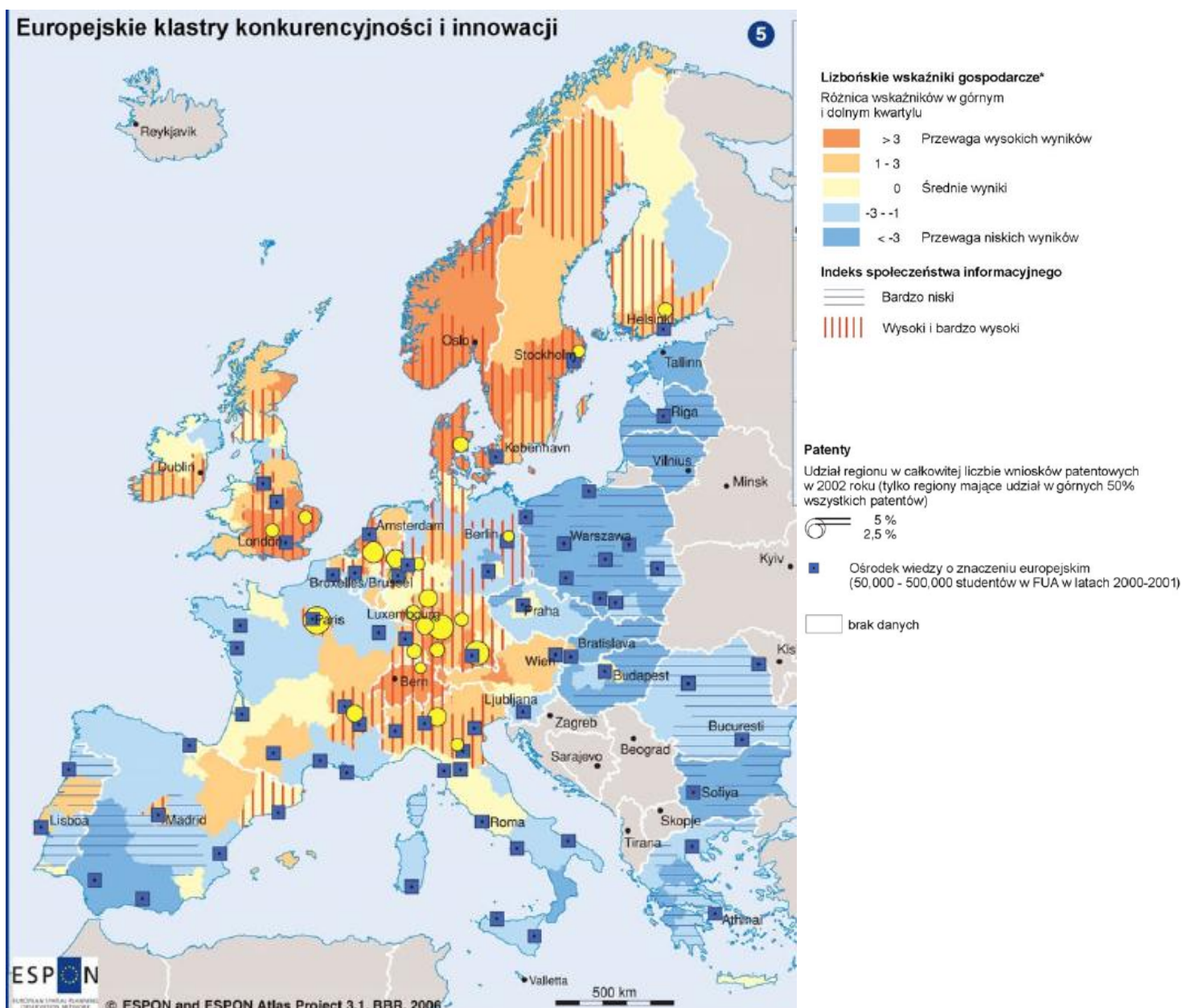
Źródło: Opracowanie własne MRR na podstawie danych Krajowego Punktu Kontaktowego Programów Badawczych UE oraz Potencjalne metropolie, ze szczególnym uwzględnieniem Polski wschodniej, Komitet Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PАН (red. Z. Makiela), Warszawa 2009 r.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego 2010

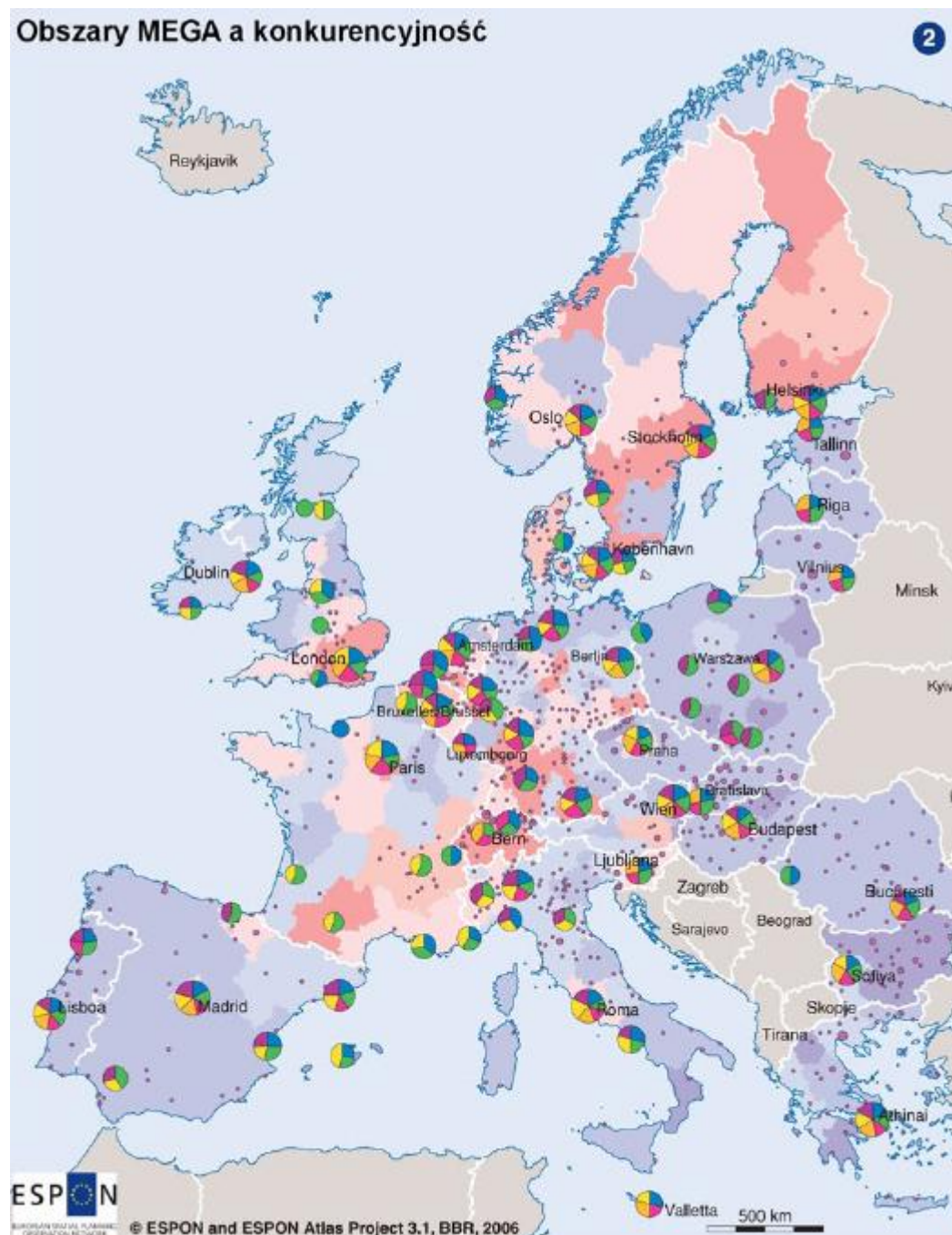
⁴ EPC - ekwiwalenty pełnego czasu pracy - jednostki przeliczeniowe służące do ustalania faktycznego zatrudnienia w działalności badawczo + rozwojowej.

Co ważne – powyższa mapa wskazuje, iż biorąc pod uwagę liczbę wspólnie realizowanych projektów w Programach V i VI przodują województwa małopolskie i mazowieckie, co wydaje się oczywiste ze względu na najwyższy w kraju potencjał naukowy skupiony w tych dwóch ośrodkach. Jest to jednak jednocześnie wyzwanie stojące przed województwami związane ze zintensyfikowaniem współpracy w tym zakresie.

Wysokie znaczenie ośrodków naukowych województwa małopolskiego i śląskiego jest również widocznie z perspektywy europejskiej – w badaniach ESPON są one oznaczone jako ośrodki wiedzy o znaczeniu europejskim.

Ponadto funkcje związane z nauką („uniwersytety”) są w badaniach ESPON wskazywane jako istotne funkcje ośrodków MEGA zlokalizowanych na terenie województwa małopolskiego i śląskiego.

Europejskie Metropolitalne Obszary Wzrostu (MEGA) i znaczeniu globalnym, europejskim, krajowym i międzynarodowym

4. Współpraca między województwem małopolskim i śląskim w świetle zapisów regionalnych dokumentów strategicznych i przestrzennych

4.1. Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020” oraz Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego

Z punktu widzenia potencjalnej współpracy województwa śląskiego z województwem małopolskim istotnym założeniem jest, iż wszystkie priorytety rozwojowe zidentyfikowane w *dokumencie Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020”* stanowią płaszczyznę do współpracy międzyregionalnej. Określono 3 priorytety:

- A. Województwo śląskie regionem nowej gospodarki kreującym i skutecznie absorbującym technologie,
- B. Województwo śląskie regionem powszechnej dostępności do regionalnych usług publicznych o wysokim standardzie,
- C. Województwo śląskie znaczącym partnerem kreacji kultury, nauki i przestrzeni europejskiej.

W sposób szczególny w Priorytecie C jako wyzwanie zdefiniowane zostało **Partnerstwo regionalne** i międzynarodowe mające objąć wspieranie instytucji i form **współpracy sieciowej miast**, w tym miast Górnośląskiego Związku Metropolitalnego, z **Krakowem, Wrocławiem i Ostrawą oraz Opolem, Łodzią i Kielcami**, jak również rozwój współpracy z partnerami europejskimi oraz kreowanie pozytywnego wizerunku województwa zarówno w kraju, jak i za granicą. Współpraca międzyregionalna w ramach pasa południowego (Kraków-GZM-Wrocław) to również szansa rozwojowa zidentyfikowana w ramach bilansu strategicznego regionu.

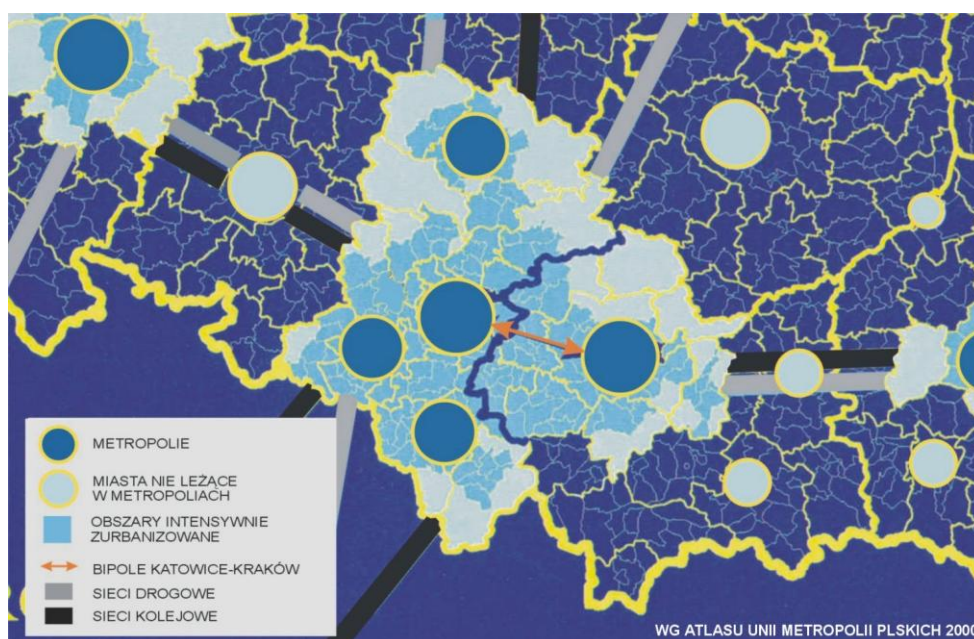
Zapisy dotyczące współpracy międzyregionalnej doprecyzowane zostały w ramach Kierunku działań C.2.1: *Rozwój współpracy międzyregionalnej, transnarodowej i transgranicznej*, gdzie czytamy: *Do osiągnięcia wysokiej pozycji regionu w Polsce i Unii Europejskiej konieczna będzie współpraca międzyregionalna. Powinna być ona ukierunkowana w szczególności na rozwój infrastruktury technicznej, energetycznej oraz działań służących poprawie jakości środowiska naturalnego i realizację projektów i przedsięwzięć międzyregionalnych.* Wzmocnienie współpracy międzyregionalnej wskazuje się również wśród głównych typów działań Kierunku działań C.3.1.: *Tworzenie warunków rozwoju nauki i wzmocnienie potencjału uczelni wyższych oraz ośrodków badawczych.*

Współpraca województwa śląskiego z małopolskim została nakreślona również w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego gdzie w wizji przyszłości przestrzeni województwa wskazuje się na tworzący się Europol Śląsko-Krakowski. Szczegółowo tę tematykę rozwija Cel VI: *Rozwój współpracy międzyregionalnej w zakresie planowania przestrzennego w kierunku polityki przestrzennej: Rozwijanie współpracy międzyregionalnej w obszarze makroregionu.* Zakłada się, iż kierunek ten będzie realizowany poprzez następujące działania:

- promowanie policentrycznego rozwoju sieci osadniczej realizującego koncepcję Europolu Śląsko-Krakowskiego;
- wspieranie opracowania wspólnych strategii i planów działania dla makroregionu;
- poprawa własnego zarządzania dziedzictwem kulturowym i przyrodniczym oraz krajobrazem.

W części dotyczącej wniosków i rekomendacji Planu na rzecz rozwiązywania problemów transgranicznych z województwem małopolskim wskazuje się na podejmowanie wspólnych działań w zakresie:

- kształtowania Europolu Śląsko-Krakowskiego,
- utworzenia systemu obszarów ochrony przyrody, ochrony walorów przyrodniczo-krajobrazowych,
- ochrony jakości wód powierzchniowych,
- ograniczenia zagrożeń spowodowanych funkcjonowaniem podziemnej i powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych oraz rekultywacji terenów poeksploatacyjnych,
- zagospodarowania zlewni Górnej Wisły i jej dopływów w sposób minimalizujący zagrożenie powodziowe,
- poprawy powiązań komunikacyjnych,
- poprawy obsługi pasażerskiej z wykorzystaniem linii kolei przemysłowych,
- rozwoju Drogi Wodnej Górnej Wisły,
- kształtowania powiązań infrastrukturalnych (rurociąg paliwowy Boronów – Trzebinia),
- wykorzystania walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego obszaru Beskidów i Jury Krakowsko-Częstochowskiej dla celów rekreacyjnych i turystycznych,
- wykorzystania szans wynikających z porozumienia „Autostrada Firm Nowych Technologii” zawartego pomiędzy województwami dolnośląskim, opolskim, śląskim i małopolskim (Wrocław – Opole – Gliwice – Katowice – Kraków).

Rys. Europol Śląsko-Krakowski

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego

4.2. Projekt Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego „Małopolska 2020” oraz Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego

Ze względu na końcowy etap prac nad *Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020* oraz przyjęcie przez Zarząd Województwa Małopolskiego trzeciej wersji projektu tego dokumentu w marcu br. zasadnym jest oparcie współpracy województw małopolskiego i śląskiego na zapisach w nim zawartych. Jest to tym bardziej zasadne, że kierunek ten został potwierdzony w uzasadnieniu do Deklaracji Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 1 października 2010 r. w sprawie rozwoju współpracy pomiędzy Samorządem Województwa Małopolskiego a Samorządem Województwa Śląskiego.

Podstawą dla współpracy międzyregionalnej są zapisy zawarte w Obszarze 7 *Zarządzanie rozwojem województwa*, gdzie w ramach kierunku 7.3 *Rozwój współpracy terytorialnej* przewidziane są działania w zakresie rozwoju współpracy regionalnej w wymiarze krajowym, w szczególności z regionami sąsiedzkimi.

W projekcie SRWM 2011-2020 w Obszarze 4. *Krakowski Obszar Metropolitalny I inne subregiony* cel strategiczny *Silna pozycja konkurencyjna Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego w przestrzeni europejskiej oraz wzrost potencjału ekonomicznego subregionów w wymiarze regionalnym i krajowym* realizowany będzie przez kierunek polityki 4.1 *Rozwój Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego*, w ramach którego planowane są osobne działania poświęcone wykreowaniu i rozwojowi makroregionalnego obszaru współpracy Krakowsko-Górnośląskiej. Działanie to będzie realizowane w następującym zakresie:

- intensyfikacja współpracy dla rozwoju węzła wiedzy i innowacji,
- określenie kierunków rozwoju makroregionalnego rynku pracy,
- przygotowanie wspólnej oferty inwestycyjnej oraz jej promocja zewnętrzna,
- uzgodnienie działań niezbędnych dla zintegrowania systemu transportu w obrębie makroregionu,
- określenie wspólnej oferty usług czasu wolnego, opartej na zróżnicowanych i komplementarnych produktach turystyki:
 - edukacyjnej, kulturowej i pielgrzymkowej,
 - aktywnej, specjalistycznej i rekreacyjnej,
 - biznesowej.

Ponadto w Obszarze 3 *Infrastruktura dla dostępności komunikacyjnej w ramach kierunku 3.1 Kraków nowoczesnym węzłem międzynarodowej sieci transportowej* przewidywane są działania mające na celu *usprawnienie połączeń komunikacyjnych Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego z konurbacją górnośląską – przy uwzględnieniu skoordynowanej i partnerskiej współpracy samorządów regionalnych oraz miejskich w obszarze rozwoju zintegrowanego systemu transportowego*.

Położenie województw śląskiego i małopolskiego, ich charakter i wzajemne powiązania społeczne, gospodarcze oraz przestrzenne, a także duży potencjał rozwojowy pozwoliły na wyszczególnienie w *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego* zależności pomiędzy tymi województwami oraz pokazanie kierunków współpracy na płaszczyźnie międzyregionalnej. PZPWM zawiera kierunki działań i inwestycje w zakresie zagospodarowania przestrzennego dążące do integracji i lepszej współpracy obydwu województw:

- budowa, rozbudowa i modernizacja elementów infrastruktury technicznej i transportowej, obejmujące województwa małopolskie i śląskie, w tym:

- infrastruktura elektroenergetyczna wysokiego napięcia
- infrastruktura przesyłowa (rurociąg paliwowy)
- infrastruktura wodociągowa
- infrastruktura drogowa
- główne międzynarodowe linie transportu pasażerskiego (AGC);
- rozwój transportu wodnego na górnej Wiśle pomiędzy województwem śląskim a Krakowem,
- poprawa i rozbudowa systemu regulacji cieków i infrastruktury przeciwpowodziowej w tym usprawnienie współdziałania obiektów wodnych pracujących w systemie zaopatrzenia w wodę województwa śląskiego z obiektami ochrony przeciwpowodziowej w województwie małopolskim,
- działania dla odnowy i prawidłowego wykorzystywania walorów i wartości przyrodniczych obszarów chronionych (parków narodowych, parków krajobrazowych i obiektów sieci NATURA 2000, ECONET-PL) usytuowanych przy granicy województw;
- rozwój powiązań w sferze sportu i rekreacji, w tym budowa tras rowerowych.

Wyszczególnione w PZPWM kierunki i możliwości rozwoju krakowskiego obszaru metropolitalnego wynikające z układu bipolarnego aglomeracji Krakowa i Katowic:

- wykorzystanie przestrzeni międzyaglomeracyjnej jako rezerwy otwierającej nowe szanse rozwojowe dla aglomeracji, przyciągając nowe inwestycje;
- rozwój infrastruktury, która może być użyteczna w obu częściach układu bipolarnego lub służyć jego integracji;
- dostęp do usług, niedostępnych lub słabo dostępnych w aglomeracjach np. w zakresie rekreacji i turystyki;
- wymianę wysoko wykwalifikowanej kadry (w różnych dziedzinach) pomiędzy Krakowem a ośrodkami aglomeracji katowickiej;
- import przejawiający się w zatrudnianiu specjalistów oraz tworzeniu się np. spółek z udziałem kapitału zagranicznego, działających w różnych dziedzinach.

Ponadto dla podniesienia konkurencyjności obszarów aglomeracji, jak i zwiększenia ich atrakcyjności dla inwestorów, PZPWM wskazuje na podjęcie wspólnych działań mających na celu przeciwdziałanie skutkom skażenia powietrza, wód i gleb, gdyż obszar ten ciągle jest ekologicznie zagrożony. Inne pola współpracy obu aglomeracji w zakresie ekologii to właściwe zagospodarowanie górnej Wisły i jej dorzecza w celu zminimalizowania zagrożenia powodziowego oraz poprawy czystości wód a także dbałość o wspólnie wykorzystywane w celach rekreacyjnych i turystycznych obszary chronione (parki narodowe i krajobrazowe, rezerваты).